

LÆREPLAN

MED AFSÆT I DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN

Dagtilbuddets navn: Skovshoved Vuggestue

Udfærdiget (måned og år): Maj 2021

INDHOLD

INDLEDNING.....	4
VEJLEDNING OM OFFENTLIGGØRELSE.....	4
PÆDAGOGISK GRUNDLAG	5
Et pædagogisk læringsmiljø hele dagen	6
Børnesyn og børneperspektiver	7
Børns leg	8
Det brede dannelses- og læringssyn.....	8
Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse børnefællesskaber	10
Forældresamarbejde.....	11
Sammenhængende overgange og det sidste år i børnehaven	12
DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG OG SAMMENHÆNG TIL DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	14
ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER.....	15
Alsidig personlig udvikling.....	15
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling	15
Refleksion over sammenhæng til læringsmiljøet og det pædagogiske grundlag.....	15
Arbejdet med Alsidig personlig udvikling fremadrettet	16
SOCIAL UDVIKLING.....	16
Pædagogiske mål for læreplanstemaet alsidig personlig udvikling.....	16
Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø	17
Arbejdet med Social udvikling fremadrettet	17
KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB	17
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab.....	17
Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø	18
Arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskab fremadrettet.....	18
KOMMUNIKATION OG SPROG	19
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog.....	19
Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø	19
Arbejdet med Kommunikation og sprog fremadrettet.....	20
KROP, SANSER OG BEVÆGELSE.....	20
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse	20
Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø	20
Arbejdet med Krop, sanser og bevægelse fremadrettet	21

NATUR, UDELIV OG SCIENCE.....	21
Pædagogiske mål for læreplanstemaet Natur, udeliv og science.....	22
Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø	22
Arbejdet med Natur, udeliv og science fremadrettet.....	23
ØVRIGE ELEMENTER	23
Det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø	23
Fysisk børnemiljø	23
Psykisk børnemiljø	24
Æstetisk børnemiljø	24
Samspil og relationer	25
Evaluerings.....	26
Inddragelse og samarbejde.....	27
Inddragelse af forældrebestyrelsen.....	27
Inddragelse af lokalsamfundet.....	27
UDVIKLINGSPLANER.....	28
Indhente og forankre nye perspektiver i praksis?	28
Igangsætte konkrete tiltag?	28
Inddrage mere viden udefra?	28
Indsamle mere information om egen praksis?	28

INDLEDNING

Med dagtilbudsaftalen (2018) er det fremlagt, at det i dagtilbudsloven skal tydeliggøres, hvilket pædagogisk fundament alle dagtilbud skal bygge på for at skabe en tryk og udviklende hverdag for alle børn i dagtilbud. Det handler om at skabe en fælles retning, sprog og forståelse gennem en ny ramme for den pædagogiske læreplan.

I Hjernen & Hjertet har vi med udgangspunkt i den nye dagtilbudslov samt materialer udgivet på EMU i forbindelse med den nye styrkede læreplan, udviklet redskabet Rambøll Læreplan, som er en skabelon til understøttelse af det enkelte dagtilbuds systematiske arbejde med læreplanen.

Gennem dialogen får I et indblik i hinandens oplevelser og forståelser af praksis ud fra nogle refleksions og vurderingsspørgsmål. Redskabet henvender sig til pædagogisk personale med en leder som den, der fastsætter den overordnede ramme. Lederens rolle er derudover at understøtte processen ved at tilrettelægge gode rammer for og sikre, at dialogen medfører nye eller justerede tiltag og i sidste ende en pædagogisk praksis i overensstemmelse med den styrkede pædagogiske læreplan.

VEJLEDNING OM OFFENTLIGGØRELSE

LÆS INDEN I GÅR I GANG!

Det er ikke hensigten, at den pædagogiske læreplan skal være en lang rapport, som i detaljer beskriver dagtilbuddets arbejde med det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Tværtimod er det intentionen, at dagtilbuddets pædagogiske læreplan - med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser for læreplanstemaerne - skal fungere som et **pædagogisk redskab**, der **via korte, relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning** for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet.

Herunder **sikre, at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene** mv.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at offentliggøre den pædagogiske læreplan. Den pædagogiske læreplan vil fx kunne offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside eller et andet sted, som er kendt af og let tilgængeligt for forældrene. (Forarbejder til dagtilbudslovens § 9, stk. 1).

Læreplanen fungerer altså både som et internt arbejdsredskab, samt et dokumentationsdokument udadtil. I den forbindelse skal det nævnes, at selve vurderingen fra Ministeriets værktøj "Redskab til selvevaluering" ikke vil fremgå i den pdf, der er udarbejdet til offentliggørelse, da denne udelukkende anses som et internt arbejdsredskab.

Men alle øvrige refleksioner og beskrivelser i læreplanen vil fremgå og skal derfor formuleres med tanke for dette.

PÆDAGOGISK GRUNDLAG

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark. Nogle elementer i form af eksempelvis barnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer såsom eksempelvis forældresamarbejdet og arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end i andre.

Nedestående del af skabelonen, der omhandler det pædagogiske grundlag bygger på EVA's materiale "Redskab til selvevaluering", som kan findes på [EMU's hjemmeside](#)

ET PÆDAGOGISK LÆRINGSMILJØ HELE DAGEN

Dagtilbud skal etablere et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Reflektér – tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvad karakteriserer den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på, og får vi skabt et miljø, der understøtter leg, aktiviteter og rutiner?

- Hvad fungerer godt/dårligt?

Hvilke pædagogiske overvejelser ligger til grund for den måde, vi organiserer vores pædagogiske læringsmiljø på?

- Hvordan ved vi, om vores antagelser holder stik?

Hvordan kan vi undersøge og se, hvad børnene får ud af vores måde at organisere det pædagogiske læringsmiljø på?

Hvordan matcher vores faglige kompetencer vores mål om at skabe et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø?

Vi er opmærksomme på, at alle situationer i løbet af dagen har et pædagogisk potentiale og at læring og udvikling både sker i forbindelse med planlagte aktiviteter, spontant opståede situationer og rutinesituationer/hverdagspraksis.

Vi reflekterer dagligt i vores frokostpause, både individuelt og i kollegialt plenum, hvor vi taler om de forskellige læringsmiljøer, som børnene indgår i, og om de pædagogiske aktiviteter, der knytter sig til disse miljøer. Vi gør os også pædagogiske refleksioner af mere formaliseret karakter; i forbindelse med personalemøder, stuemøder og teammøder, og som en del af vores arbejde med børnefællesskaber på tværs af huset.

Vi har som pædagogisk princip, at følge børnenes spor. Dette er omdrejningspunkt for alle pædagogiske aktiviteter i vores institution. På den måde sikrer vi, at der tages hensyn til børnenes interesser samt deres ret til medbestemmelse og selvbestemmelse. Vi arbejder endvidere efter zonen for nærmeste udvikling.

Vi er pædagogisk personale med kompetencer indenfor bl.a. Motorik, sprog og inklusion. Vi har hovedansvaret for at få skabt et tilbud, som kommer alle børn til gavn, og derfor arbejdes der bl.a. i børnefællesskaberne med forskellige temaer, som giver kompetencepædagogerne anledning til at bringe deres ekspertise i spil.

BØRNESYN OG BØRNEPERSPEKTIVER

Børnesynet i danske dagtilbud tager udgangspunkt i, at det at være barn har værdi i sig selv. Pædagogiske læringsmiljøer skal derfor inddrage børneperspektiver, uanset om der er tale om hverdagsituationer, børneinitierede aktiviteter eller voksenplanlagte forløb.

Reflektér – tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvordan arbejder vi med løbende at følge børnenes spor, oplevelser og interesser?

- Hvad gør vi for at indfange alle børns perspektiver? Er det de samme børn, vi altid får øje på?

Hvordan arbejder vi regelmæssigt med børnenes feedback, fx på personalemøder, som input til vores faglige dialog?

Hvornår har vi senest brugt børnenes perspektiver som grundlag for at udvikle det pædagogiske læringsmiljø?

- Hvilke nye indsigter nåede vi frem til?
- Hvad ændrede vi som resultat af vores indsigter?

I hvilke situationer kunne det være relevant at inddrage børnenes perspektiver, hvor vi ikke gør det i dag?

Som nævnt i afsnittet om læringsmiljøer, er det et grundlæggende pædagogisk princip for os at følge børnene spor. Vi stræber efter at indtage en fagposition, hvor vi på samme tid er aktivt deltagende og observerende, således at det enkelte barns interesser, spor og nysgerrighed kan sætte retning for det pædagogiske arbejde.

Ved løbende at reflektere over vores praksis giver vi alle børn lige muligheder for at præge aktiviteterne i institutionen. Vi har løbende projekter som har fokus på natur og høns. Fx spireprojekt i foråret, hvor børnene er med til at så en afgrøde i vuggestuen, som bringes hjem og passes til den spirer. Derefter bringes den med tilbage i vuggestuen og plantes ud. Hønseprojekt indebærer, at børnene er med til at passe de høns, som er tilknyttet vuggestuen. I den forbindelse kan børnene smagt på kogte æg; de er med til at slå frisklagte æg ud; de ser film om høns, der lægger æg; og de kan male med farven gul. Dette forløb og læringsmiljø udsprang af den interesse, børnene viste under første besøg i vores hønsegård. Hønsegården er en integreret del af vuggestuelivet og børnene er i dagligdagen med til at hente æg, lukke hønsene ud og passe dem generelt.

Vi bestræber os på/har øje for, at inddrage børnenes perspektiver, når vi leger på legepladsen. Vi indretter eksempelvis midlertidige legezoner, der i højere grad ansporer børnene til kreativ udfoldelse og giver afveksling fra den gængse leg med cykler, gynger, legehus, sandkasse etc.

BØRNS LEG

Leg har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud. Leg er grundlæggende for barnets udvikling og understøtter bl.a. fantasi, virkelyst, sprog, nysgerrighed, sociale kompetencer, selvværd og identitet.

Reflektér – tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvordan giver vores pædagogiske læringsmiljø børnene mulighed for at bruge deres fantasi og lege?

Hvad gør vi for at arbejde med børnenes forskellige roller og positioner i legen?

Hvordan arbejder vi med at understøtte, at alle børn har mulighed for at være med i legen?

Hvordan har vi undersøgt den læring og udvikling, der sker i børnenes leg?

- Er der børn, som vi oplever, står uden for legen, og hvad gør vi ved det?

Vi har et stort fokus på indretning af det fysiske legemiljø på vores stuer. Udgangspunktet er børnenes interesser og zonen for nærmeste udvikling.

Med brug af diverse materialer og legetøj laver vi opstillinger, der har til hensigt at pirre børnenes nysgerrighed og bryde med traditionel tænkning i forhold til legetøj organiseret i kasser.

Vi prioriterer nærværet, da det sikrer, at vi ser alle børn. De børn, som står udenfor en given leg, inddrages, idet den voksne introducerer disse børns interesser og gør dem til et omdrejningspunkt i legen. Vi har et fortsat fokus på det enkelte barns roller og positioner i forhold til børnegruppen, da dette er af afgørende betydning for barnets trivsel og udvikling. Dette fokus er et gennemgående tema på vores teammøder, hvor vi gennemgår praksisfortællinger fra hverdagen. Praksisfortælling er udvalgte episoder/fortællinger fra hverdagspraksis, som bruges for at forstå, udvikle og bruge hinandens perspektiver.

Vi rammesætter leg, men lader den i høj grad udfolde sig på børnenes præmisser, således at vi ved hjælp af observationer, nærvær og dokumentation kan opleve og undersøge den udvikling, som finder sted hos børnene.

DET BREDE DANNELSSES- OG LÆRINGSSYN

Legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling er udgangspunktet for de læringsprocesser, barnet indgår i.

Reflektér – tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

På hvilke måder har vi fokus på læringsprocesser gennem hele dagen?

- Leg, børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter og rutiner?

Hvordan tilrettelægger vi det pædagogiske læringsmiljø, så det både støtter børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring?

- Hvordan kan vi følge og støtte barnets undren og nysgerrighed?
- Hvordan udfordrer og støtter vi børnene i at få nye ideer og erfaringer med vedholdenhed og gåpåmod?

Oplever vi, at det er alle børn, der viser deres undren og nysgerrighed ved fx at stille spørgsmål e.l.?

- Hvad tænker vi om, og hvad gør vi for, de børn, der sjældent giver udtryk for deres undren og nysgerrighed?

Hvordan arbejder vi med at følge op på, om vi lykkes med det pædagogiske læringsmiljø i forhold til, hvad børnene får ud af det?

- Hvordan sikrer vi, at vi kommer hele vejen rundt i forhold til de seks læreplanstemaer?

Vi er først og fremmest bevidste om alle de læringsprocesser, der finder sted i løbet af en typisk dag. Det gælder læringsmiljøet inden kl. 8 og læringsmiljøet i perioden mellem kl. 8 og 9, hvor de fleste børn afleveres, hvilket indebærer en række læringsituationer; og læringsmiljøerne omkring dagens og ugens øvrige rutiner, bl.a. morgensamling, leg, diverse børne- og vokseninitierede aktiviteter, bleskift, håndvask, frokost, putning etc.

Vi tilrettelægger det pædagogiske læringsmiljø ud fra en række parametre, heriblandt læreplanernes temaer, overvejelser i forhold til de involverede børns basale behov, udvikling og læringspotentiale samt børnenes interesser. Alle elementer er retningsgivende i forhold til de konkrete læringsmiljøer, vi forsøger at understøtte.

Dannelse sker når barnet får rum til at bidrage med sit eget i et fællesskab og bliver lyttet til og respekteret.

Vi er bevidste om den åbenhed og velvilje, det kræver at følge børnenes spor, undren og læring. Vi ser i den forbindelse os selv som forskere i egen praksis, som vi undersøger og udvikler på linje med børnene. På den måde sikrer vi, at vi får en stadig større forståelse for børnene og deres vilkår, hvilket vi kan bruge i den videre udvikling af institutionens pædagogiske tilbud. Vi gør os umage med at stille spørgsmål i stedet for at give svar, således at børnene får vakt deres nysgerrighed og motivation til at undersøge verden omkring dem.

Som tidligere nævnt stræber vi efter at udbygge en evalueringskultur i huset, således at vi forbliver nysgerrige på egen praksis, og på hvordan vi kan styrke og udvikle denne.

BØRN I UDSATTE POSITIONER OG ALLE BØRNS DELTAGELSE I BØRNEFÆLLESSKABER

Gode pædagogiske læringsmiljøer har særligt stor betydning for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale har et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle deltager i fællesskabet.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvilken pædagogisk tilgang arbejder vi ud fra for at sikre, at alle børn oplever, at de er en del af et børnefællesskab?

- Hvordan er der forskel på vores praksis i forhold til forskellige aldersgrupper?

I hvilket omfang har vi faglige dialoger om, hvordan vi kan understøtte, at børn i udsatte positioner trives og ses i det pædagogiske læringsmiljø?

- Er det tilstrækkeligt?
- Hvordan sikrer vi, at vi også har blik for og inddrager de børn, der fx ikke selv henvender sig og ikke deltager aktivt i lege og aktiviteter?

Hvordan vurderer vi alle børnenes muligheder for at udvikle sig og få nye relationer?

- Er der noget, vi kan gøre anderledes for at give nogle børn bedre muligheder for at opbygge og have gode relationer?

Når vi ser på vores praksis den seneste måned, hvornår er det så lykkedes os at skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer, udvikler sig og dannes i fællesskabet?

- I hvilke situationer lykkedes det ikke – og hvorfor?

Vi arbejder på daglig basis med mindre og større differentierede børnefællesskaber. Disse er etableret med henblik på at sikre, at alle børn oplever inklusion og positive relationer. Vi vægter ydermere en anerkendende tilgang til det enkelte barn.

Vi udvikler hele tiden nye måder at samarbejde på tværs af husets fire vuggestuegrupper, for at give børnene flere og bedre muligheder for at opbygge og opretholde gode relationer.

For at sikre at vi inddrager børn, som ikke selv søger deltagelse i gruppeleg og andre fælles aktiviteter, har vi styrket vores refleksionskultur i huset. Det betyder bl.a., at vi har etableret to medarbejderteams på tværs af husets vuggestuegrupper. Disse teams udgør en fast ramme for dialoger vedrørende aktuelle pædagogiske problemstillinger. Disse dialoger tager blandt andet udgangspunkt i praksisfortællinger.

Vi gør os dagligt overvejelser omkring det enkelte barns mulighed for deltagelse, og vi justerer vores praksis efter de aktuelle omstændigheder i børnegruppen. Vi justerer hverdagen ind efter de givne omstændigheder som der rør sig i samfundet, eksempelvis covid-19, som I en periode har gjort, at vi ikke kunne danne fællesskaber på tværs af huset.

I vores arbejde med børnefællesskaber på tværs, mener vi selv, at vi er lykkedes med at skabe et pædagogiske læringsmiljø, hvor alle børn trives, lærer og udvikler sig. De tværgående fællesskaber arbejder efter temaer, der tager udgangspunkt i interesserne blandt børnene i den pågældende gruppe. Et tværgående børnefællesskab består af seks til otte børn samt to voksne. Hermed bliver det overskueligt for børnene at interagere som gruppe, og det enkelte barn får rum og plads til at udfolde sig. Samtidigt har vi indtænkt zonen for nærmeste udvikling.

Når det til tider ikke lykkes os at skabe et konstruktivt pædagogisk læringsmiljø, kan vi se, at det typisk skyldes følgende forhold: såsom mandefald blandt personalet og/eller mangelfuld kommunikation personalet imellem. Vi har fokus på at imødegå disse problematikker og der tages et individuelt hensyntagen den pågældende dag.

FORÆLDRESAMARBEJDE

Dagtilbud skal i samarbejde med forældrene give børn omsorg og understøtte det enkelte barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Samarbejdet skal bidrage til, at barnet får en god og tryk opvækst.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvordan samarbejder og kommunikerer vi i det daglige med forældrene om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

- Hvilke rammer og regler har vi for forældresamarbejde?
- Det gælder både de overordnede rammer og den konkrete håndtering i hverdagen. Er det fx o.k. at afbryde en aktivitet med børnene, hvis en forælder har brug en snak?

Hvordan arbejder vi med at møde forældrene forskelligt og tilpasse samarbejdet ud fra deres behov?

Hvordan oplever vi samarbejdet med forældrene i forhold til at rådgive og vejlede dem om deres barns trivsel, udvikling, læring og dannelse?

- Inddrager vi synspunkter og viden fra forældrene?

Hvad ved vi om, hvordan forældrene oplever vores samarbejde, rådgivning og vejledning?

I vores samarbejde med forældrene vægter vi den daglige dialog højt. Det betyder, at vi så vidt muligt tager en snak med forældrene og giver dem en mundtlig fortælling om barnets dag, når barnet hentes.

Samtidigt dokumenterer vi jævnligt på Aula, hvor forældre har mulighed for at følge med i børnenes hverdag, skriftligt såvel som visuelt.

Vi har et princip om, at man helst ikke afbryder en morgensamling, da det forstyrrer og tager fokus fra det læringsmiljø, der findes i denne forbindelse. Det samme gør sig gældende i forhold til eftermiddagsmaden.

Vi afdækker løbende den enkelte families kontakt- og informationsbehov. I denne sammenhæng er både formødet, der afholdes inden barnet starter, tre-måneders-samtalen og 2 års samtalen af afgørende betydning. Der afholdes endvidere møder med de enkelte familier efter behov.

De fleste forældre har mange perspektiver og synspunkter vedrørende deres barn. Disse inddrages, og der foretages tilpasninger af dagligdagen i institutionen på baggrund af disse, efter en vurdering af det enkelte barns trivsel og behov.

Vi har et tæt samarbejde med forældrebestyrelsen, der har været med til at udarbejde nogle klare retningslinjer omkring krav, forventninger og beføjelser i forbindelse med bestyrelsesarbejdet.

SAMMENHÆNGENDE OVERGANGE OG DET SIDSTE ÅR I BØRNEHAVEN

Barnet oplever mange overgange i sine første leveår. Både de store overgange, når det begynder i dagtilbud og senere i skole, og de mindre, daglige overgange, når barnet fx bliver afleveret om morgenen eller går fra én aktivitet til en anden. I alle typer af overgange er det vigtigt, at pædagogisk personale og forældre samarbejder om at skabe en oplevelse af sammenhæng, tryghed og trivsel hos barnet.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvordan arbejder vi ud fra læreplanen for at skabe sammenhæng for børn og forældre i overgangen fra hjem til dagtilbud, mellem dagtilbud og fra dagtilbud til skole og SFO/fritidshjem?

- Er vi enige om, hvad der skal til fra begge parter for at skabe en sammenhængende overgang?

Hvordan arbejder vi med en tryk overgang til det næste tilbud?

- Fx aktiviteter som at besøge det nye sted, tæt dialog med fagprofessionelle fra andre tilbud, arbejde med overgangsobjekter o.l.

Oplever vi, at vi har et fælles værdisæt med det andet dagtilbud eller skole og SFO/fritidshjem?

Hvad ved vi om dagplejerens/sundhedsplejerskens/pædagogens/lærerens faglighed og daglige praksis?

- Hvordan kan vi blive klogere på det, og hvordan kan den viden bidrage til at skabe sammenhæng?

Vi har et forpligtende samarbejde med børnehavnen Børn og Miljø. Det betyder bl.a., at vi har overleveringssamtaler, når Børn og Miljø modtager børn fra vores vuggestue. Vi tager gerne på

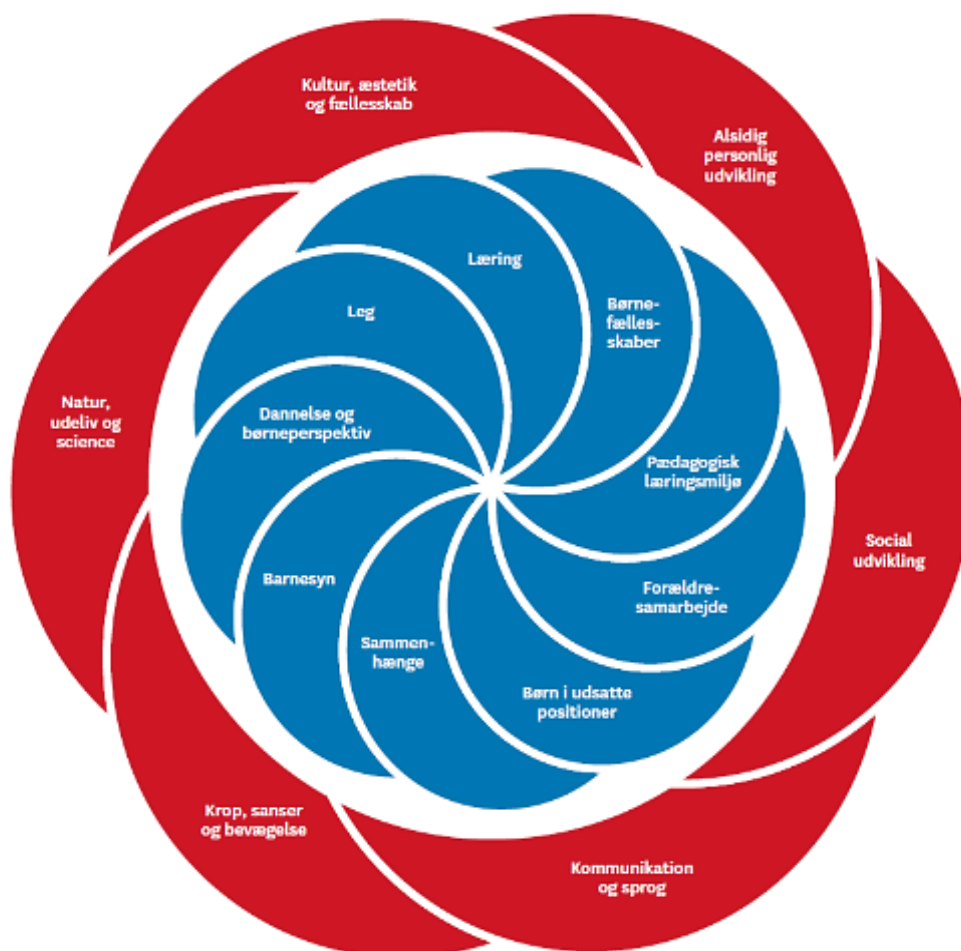

Besøg i den børnehave hvor barnet skal starte, så vidt det er muligt. Disse samtaler tager udgangspunkt i særlige spørgsmål angående det enkelte barns trivsel. Vi har også fællessamlinger med børn og miljø; vi tager på fælles ture, og vi er ved at etablere et tæt samarbejde omkring vores minihaveprojekt og vores høns. Tre uger i sommerferien er vi sammenlagt med Børn og Miljø, og generelt gør vi brug af hinandens faciliteter, når det giver pædagogisk mening i forhold til børnegruppen. I forhold til vidensdeling omkring hinandens praksis, er vi på forskellige fælleskurser sammen. Vi holder ydermere personalemøder sammen, når det er relevant.

DET PÆDAGOGISKE GRUNDLAG OG SAMMENHÆNG TIL DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Den styrkede pædagogiske læreplan Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af seks læreplanstemaer. Der er fastsat en indholdsbeskrivelse for hvert læreplanstema, som beskriver de overordnede elementer, som ligger i det enkelte læreplanstema. I kan læse indholdsbeskrivelserne her: [Den styrkede pædagogiske læreplan - Rammer og indhold](#)

Herudover er der fastsat to pædagogiske mål for hvert læreplanstema. De to pædagogiske mål udtrykker sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Et læreplanstema skal altid ses i sammenhæng med det pædagogiske grundlag og de øvrige læreplanstemaer i den pædagogiske læreplan og det besluttet lokalt, hvordan de overordnede

elementer konkret omsættes organisatorisk og pædagogisk i det pædagogiske læringsmiljø i hverdagen.

ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse. Under hvert læreplanstema skal I derfor forholde jer til, hvordan I hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

De seks læreplanstemaer, som omhandler børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive læring er:

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SOCIAL UDVIKLING

KOMMUNIKATION OG SPROG

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB.

ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Refleksion over sammenhæng til læringsmiljøet og det pædagogiske grundlag

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes alsidige udvikling, herunder deres nysgerrighed, gåpåmod og deltagelseskompetence via både børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

Det er i det sociale fællesskab, at børn udvikler deres personlighed. Børn i Skovshoved Vuggestue skal have mulighed for at blive set, holdt af og værdsat som en del af et fællesskab, der gør verden sjov og spændende. De skal lære at håndtere modstand, frustrationer, konkurrence og kærlighed.

En alsidig personlighedsudvikling kræver ansvarlige voksne, der lytter og går i børnehøjde for at forstå og følge børns måder at se og være i verden på.

I Skovshoved Vuggestue har børnene mulighed for at give sig i kast med små og store projekter og opleve fremskridt og opbakning, så deres projekter bliver realiseret. Det styrker selvtilliden og selvværdet, når ens venner i vuggestuen og de voksne anerkender det, man har lavet. Det er vigtigt, at det enkelte barn deler erfaringer med andre børn og voksne om, hvordan det har bidraget og sat sig spor i den fælles kultur. Det betyder, at hver dag byder på lege – indendørs og udendørs – som pirrer nysgerrigheden og giver mulighed for at undersøge og afprøve diverse hypoteser/ideer, som det enkelte barn giver sig i kast med. Det kan være helt basale spørgsmål, som "Hvor højt kan jeg bygge et tårn, før det vælter?", "Kan jeg flyve som fuglene?" eller "Hvornår flyder vandet over i kanden, når jeg fylder vand i?".

Arbejdet med Alsidig personlig udvikling fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrettet, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvilke tegn/pejlemærker ønsker vi at se?

Børn i Skovshoved Vuggestue skal begynde at koncentrere og fordybe sig i længere intervaller, samt begynde at sætte ord på tanker og følelser.

Børn i Skovshoved vuggestue viser begejstring ved deltagelse.

Børn i Skovshoved Vuggestue udviser empati og omsorg for hinanden.

SOCIAL UDVIKLING

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed. Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet alsidig personlig udvikling

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Social udvikling skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år.

De to pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes sociale udvikling, herunder deres empati, deltagelseskompetence og medbestemmelse via både børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

Vi vil gerne give børn i Skovshoved Vuggestue mulighed for at lege og løse opgaver sammen med andre, således at deres sociale kompetencer udvikles. Det er derfor vigtigt for os at støtte børnene i at danne venskaber og indgå i grupper, hvor de oplever omsorg og respekt og lærer at give og modtage.

Det er i hverdagens fællesskab, at de er med til at kommunikere med andre om det, de oplever sammen og hver især bidrager med til den fælles historie. Og det er i dette fællesskab, at de bliver socialt kompetente. Derfor har vi et dagligt fokus på fællesskaber i små grupper. Disse grupper etableres på tværs af stuerne, så der åbnes op for nye relationer. Tanken med de små fællesskaber er at åbne op for flere deltagelsesmuligheder for det enkelte barn. Disse fællesskaber justeres løbende efter de enkelte børns behov.

Vi eksperimenterer endvidere med en strukturform, som indebærer, at der kan arbejdes med åbne døre. Dette giver børnene mulighed for at have en større medbestemmelse i forhold til deres leg og relationer.

Arbejdet med Social udvikling fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrette, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvad vil vi se (tegn/pejlemærker)?

Vi vil gerne have, at børn i Skovshoved Vuggestue skal begynde at genkende og handle på følelser hos sig selv og andre. Det er ligeledes et mål, at børnene skal kunne indgå i et fællesskab og få øje på værdien af at være sammen om et fælles tredje.

KULTUR, ÆSTETIK OG FÆLLESSKAB

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet. Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden. Det pædagogiske personale skal derfor skabe et læringsmiljø, der formidler glæde ved æstetiske oplevelser og skabende praksis.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kultur, æstetik og fællesskab skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes muligheder for at indgå i forskellige kulturelle fællesskaber, som stimulerer deres fantasi, nysgerrighed og kreativitet via både børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

I Skovshoved Vuggestue ser vi kultur som en måde at forstå sig selv og verden på. Vi bruger kulturelle udtryksformer som litteratur, teater, musik og leg i atelieret i arbejdet med børnene. Vi støtter dem i at eksperimentere og lege med hele spektret af kunstneriske udtryksformer. Vi bruger blandt andet kulturpakkerne, hvor vi har aktører på besøg, som tilbyder børnene oplevelser af forskellig karakter. Her kan blandt andet nævnes teaterforestillinger, papirværksted, action maleri samt dans og sansemotoriske lege. Ligeledes arbejdes der ofte i husets atelier, hvor børnene har mulighed for at lege og eksperimentere med forskellige materialer og således udfolde deres kreativitet. Vi har udvidet det kreative rum til at også, at være udendørs, fx i skoven, på havnen. Vi bestræber os på, at børnene skal have adgang til og medindflydelse på valg af materialer, redskaber og projekter.

Når tiden tillader det vil vi igen tilbyde kulturpakker.

Vores holdning er, at jo flere kulturelle udtryk børn møder, jo bredere bliver deres syn på verden, andre mennesker og på sig selv. Derfor skal vores børn have mulighed for at bryde de daglige rutiner og tage på udflugter til lokalområdets kulturtilbud, såsom biblioteker og kirker. Når vi styrker børns interesse for kunst og kultur og giver dem mulighed for at udfolde sig kreativt, giver vi dem et kig ind i en verden, der er præget af mangfoldighed. På den måde lærer vi dem tolerance over for andres kultur og værdier, og vi giver dem en fornemmelse af, at deres eget liv kan rumme mange facetter.

Arbejdet med Kultur, æstetik og fællesskab fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrette, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvilke tegn/pejlemærker ønsker vi at se?

Det er et mål, at børnene oplever nysgerrighed og begejstring omkring det at kunne udtrykke sig på mange forskellige måder, eksempelvis ved dans, maling og konstruktion.

KOMMUNIKATION OG SPROG

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale. Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Kommunikation og sprog

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Kommunikation og sprog skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes tilegnelse af sprogforståelse, ordforråd, udtale og sætningsdannelse i sammenhænge, der er meningsfulde for børn via både børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

I vores sprogarbejde tager vi udgangspunkt i kendte hverdagsrutiner og rammer. I trygge rammer er der rig mulighed for at skabe fælles opmærksomhed, turtagning i dialogen og anerkendende samspilsmønstre.

Det er i vores hverdagsgentagelser og -aktiviteter, at børnene har mulighed for at lære nye ord og begreber på en meningsfuld og tryk måde. Struktur eller faste rytmer skaber en forforståelse for hverdagen, hvilket hjælper barnet til at forstå og turde udforske sproget. Sproget er overalt, derfor er det nærliggende at tænke og arbejde helhedsorienteret med det. Sprog er således et gennemgående fokus i alle vores læringsmiljøer og -aktiviteter.

Vi mener, at det at holde pauser er et vigtigt element i enhver kommunikation, da pausen bl.a. giver tid til barnets kognitive processer. At afvente barnets respons betyder ikke, at den voksne forholder sig passivt. Tværtimod kan den voksne på den måde vise interesse for barnets svar og signalere til barnet, at dets svar er vigtigt.

Vi italesætter børnenes initiativer og handlinger, så de tilegner sig en alderssvarende dansksproglig begrebsverden. Vi har i første omgang fokus på barnets sprogforståelse, da det er forudsætningen for den senere sprog anvendelse. Vi foretager denne italesættelse regelmæssigt, da gentagelsen støtter hukommelsen og børnenes tilegnelse af ord. Dagligt hjælper vi således børnene med at sætte ord på deres følelser, tanker og oplevelser, og vi sætter ord på alle aktiviteter og handlinger, der indgår i hverdagens rutiner. Samtidig vægter vi at tilrettelægge nye oplevelser for børnene, således at de får nye erfaringer og derved erhverver sig nye ord.

Vi synger ofte, da vi ved, at sang er med til at skærpe opmærksomheden på sprog og fremmer sproglig udvikling. Under morgensamlingen bruger vi ofte en kuffert med genstande, der visuelt kan understøtte sangen og det, der synges om. Derudover lægger vi vægt på dialogisk læsning, da dette fremmer evnen til at indgå i samtale.

Arbejdet med Kommunikation og sprog fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrette, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvilke tegn/pejlemærker ønsker vi at se?

Det er et mål, at børnene udtrykker sig og kan sige til og fra i forhold til egne følelser i lege samt i venskaber og uvenskaber.

Det er et mål, at børnene er på vej mod at kunne føre samtaler omkring deres oplevelser – både i hjemmet og i deres hverdag hos os.

KROP, SANSER OG BEVÆGELSE

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel. Børnene skal inviteres til at få mange forskellige kropslige erfaringer i et læringsmiljø, hvor bevægelsesglæde, kreativitet og leg er nøglebegreber, og hvor det pædagogiske personale motiverer børnene til at bevæge sig ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes muligheder for at få erfaringer med krop og sanser, som stimulerer deres bevægelsesglæde via både

børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

I Skovshoved Vuggestue arbejder vi ud fra den overbevisning, at børns kropslige kompetencer spiller en rolle for, hvordan de oplever sig selv og dermed for børnenes identitetsdannelse. Vi understøtter børnenes motoriske udvikling, fordi det har en væsentlig betydning for deres samlede udvikling og livskvalitet.

Vi tilrettelægger arbejdet med krop og bevægelse på en sådan måde, at det har en positiv indflydelse på børnenes sociale kompetencer, og så alle har mulighed for at deltage. Mere specifikt igangsætter vi kropsligt og motorisk udfordrende lege, hvor fællesskab er omdrejningspunktet. Det kan eksempelvis være fangeleg, gemmeleg, turtagning ved gyngerne eller fejning. I hverdagen har vi en bevidsthed om ikke altid at åbne legetøjsskuret på legepladsen, da der derved opstår mulighed for mindre vante motoriske lege. Dagligt understøtter vi børnenes motoriske udvikling ved at lade dem kravle op og ned på stole, bænke og skamler. Børnene kravler så vidt muligt selv op i krybberne ved sovetid samt op på puslebordet i forbindelse med skiftning. Børnene laver puslespil på gulvet og bruger borde, reoler og kasser til at udfordre deres balance. Vi sanser ved at lytte og ved at mærke på regnorme, blade, sand, vand – samt ved at mærke de forskellige årstiders vejr på huden. Vi smager og dufter til forskellig mad.

Fysisk indretter vi stuerne, så der er mulighed for motoriske udfordringer, såsom, at kravle gennem og over reoler, stå på stole, og kravle på div underlag.

Vi lader børnene øve sig i at tage tøj af og på ved skiftesituationer.

Det er intentionen, at arbejdet med krop og bevægelse gør børnene opmærksomme på deres egne og andres kropslige reaktioner. Det er med til at udvikle børnenes evner til at forstå og respektere både sig selv og andre.

Arbejdet med Krop, sanser og bevægelse fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrettet, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvilke tegn/pejlemærker ønsker vi at se?

Det er målet, at vuggestuens børn fortsat udvikler sig alderssvarende og får en fornemmelse for kroppens signaler, fx sult, tørst og det at fryse. Det er målet, at børnene i Skovshoved Vuggestue bevæger sig i retning af selvhjulpethed, fx i forhold til at tage tøj på samt at øse mad og hælde drikkevarer op. Vi skal gerne se børnenes glæde ved bevægelse, og se dem turde udforske verden gennem sansernes fulde brug. Det er målet, at børnene går, løber, kravler, ruller, slår kolbøtter og generelt tør udfordre og udvikle deres kropslige formåen.

NATUR, UDELIV OG SCIENCE

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med

bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur. Det pædagogiske personale skal opmuntre børnene til at foretage egne undersøgelser samt støtte og guide dem i at turde øve sig igen og igen for derved at opbygge en grundlæggende tillid

Pædagogiske mål for læreplanstemaet Natur, udeliv og science

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaet Krop, sanser og bevægelse skal tage udgangspunkt i beskrivelsen af temaet og to pædagogiske mål målrettet børn i aldersgruppen 0-5 år. De to pædagogiske mål er følgende:

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.

Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Refleksion over sammenhæng til Skovshoved Vuggestues læringsmiljø

Nedenfor skal I beskrive, hvordan jeres pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes muligheder for at få erfaringer med natur og science, som stimulerer deres nysgerrighed og lyst til at udforske via både børneinitierede og vokseninitierede aktiviteter. Hav også opmærksomhed på de pædagogiske hverdagsaktiviteter og legen.

Skovshoved Vuggestue er en naturcertificeret institution. Det betyder, at vi arbejder pædagogisk målrettet med naturkendskab og naturbrug. Vi tager ofte på stranden, havnen, i skoven og på (natur)legeplads. Dette udeliv har stor og positiv indflydelse på børnenes udvikling, bl.a. sprogligt og motorisk. Vi har udvidet rammerne for hvordan uderummet kan bruges. Vi modtager ofte på legepladsen og afslutter også gerne dagen udendørs, enten på legepladsen eller i mini haverne. Vi spiser også udendørs og garderoben er flyttet ud på legepladsen. Vi har etableret håndvaske på legepladsen.

Vi står bag konceptet Minihaver til minimaver, og vi har vores daglige gang i Minihaverne, hvor børnene har mulighed for at udforske diverse naturfænomener samt at plante og høste. Vi har fokus på bæredygtighed ved blandt andet at lave vores egen kompost, og derudover holder vi høns, som passes dagligt sammen med børnene og deres forældre.

Vi udforsker naturens betingelser, bl.a. eksperimenterer vi med tyngkekræften ved at lade fjer og blade dale mod jorden og via leg med biler på rutsjebanen, leg med sæbebobler og

boldleg. Vi beskæftiger os med årstidernes skifte og karakteristika; vi leger med regnvand, mudder, sne og is. Vi leger udenfor i både sol og vind.

Arbejdet med Natur, udeliv og science fremadrettet

Nedenfor skal I reflektere over, hvilken udvikling I ønsker at skabe rammerne for fremadrettet, og hvilke tegn/pejlemærker, der kan indikere, at I er på rette vej.

Hvilke tegn/pejlemærker ønsker vi at se?

Det er målet at guide og inspirere børnene til at bruge naturen respektfuldt. Samtidigt er det et mål for os at se børnene bruge naturen og dens ressourcer i fantasifuld leg. Det betyder, at børnene udvikler en bevidsthed omkring brugen af naturen og de muligheder, der ligger i den.

Affaldsopsamling

ØVRIGE ELEMENTER

DET FYSISKE, PSYKISKE OG ÆSTETISKE BØRNEMILJØ

Begrebet børnemiljø er et samlende begreb for det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet, hvor det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø skal forstås bredt.

Børnemiljøet i dagtilbuddet skal vurderes i et børneperspektiv. Det indebærer, at børnemiljøet skal vurderes med børnenes øjne, ligesom børnenes oplevelser skal inddrages i vurderingen af børnemiljøet afhængigt af børnenes alder og modenhed.

Der lægges vægt på, at børnene inddrages i forbindelse med forhold, der vedrører dem selv, jf. FN's Børnekonventions artikel 12 om barnets ret til at give udtryk for sin mening og krav på, at denne mening respekteres.

FYSISK BØRNEMILJØ

Det fysiske børnemiljø kan eksempelvis omhandle støjniveau, indeklima, plads til fysisk udfoldelse og stille aktiviteter, hygiejneforhold, lysforhold, garderobe, legeplads og udearealer, stuerne indretning og størrelse mv.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

I kan f.eks. reflektere over følgende:

- Jeres arbejde med det fysiske børnemiljø og jeres faglige overvejelser i den forbindelse.
- Hvordan I arbejder med at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv.

Vi er meget bevidste omkring de muligheder og begrænsninger, som følger af vuggestuens fysiske miljø. Det betyder, at vi i videst muligt omfang udnytter de fysiske rammer på måder, som giver børnene god plads og gode muligheder for at udfolde og udvikle sig. Vi har bl.a. fokus på at tilbyde børnetilgængelige toilet- og hygiejnefaciliteter; garderobeområder, hvor børnene kan lære selv at i- og afklæde sig tøj; og opholdsarealer, der hhv. indbyder til rolig og energisk aktivitet.

PSYKISK BØRNEMILJØ

Det psykiske børnemiljø kan fx omhandle samspillet mellem børn og voksne, herunder om samspillet er kendetegnet ved gensidig respekt og tolerance, børnenes indbyrdes samspil, herunder om børnene i deres sprog og handlinger indbyrdes respekterer hinanden, om der blandt børn og personale er plads til og accept af menneskers forskellighed, om der finder mobning sted blandt børnene, mv.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

I kan f.eks. reflektere over følgende:

- Jeres arbejde med det psykiske børnemiljø og jeres faglige overvejelser i den forbindelse.
- Hvordan I arbejder med at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv.

I Skovshoved Vuggestue har vi fokus på, hvordan børnene trives med hinanden og med de voksne. Et godt psykisk børnemiljø forbinder vi med følgende bestanddele af en positiv hverdag: fællesskab, venskaber, tryghed, tillid, medbestemmelse og udviklingsvarende udfordringer.

Børnenes oplevelser og perspektiver er udgangspunktet for vores arbejde med at opretholde et sundt psykisk børnemiljø. Vi får indsigt i børnenes oplevelser og perspektiver via observation, faglig viden og fortolkning. Børnene kommunikerer gennem lyd, kropssprog, mimik og bevægelsesmønstre – og selvom små børn ikke har meget verbalt sprog, gør vi os som pædagoger umage med at forstå børnenes kognitive og følelsesmæssige tilstande. Dette er et vedvarende fokus i vores daglige arbejde, herunder i vores faglige samtaler om børn og børnegrupper.

ÆSTETISK BØRNEMILJØ

Det æstetiske børnemiljø kan fx omhandle, hvorvidt stuenes indretning og udsmykning virker stimulerende og inspirerende på børnene, samt hvorvidt omgivelserne indenfor og udenfor er udformet på en måde, som fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig, have stille lege mv.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

I kan f.eks. reflektere over følgende:

- Jeres arbejde med det æstetiske børnemiljø og jeres faglige overvejelser i den forbindelse.
- Hvordan I arbejder med at vurdere børnemiljøet i et børneperspektiv.

Det æstetiske børnemiljø i Skovshoved Vuggestue handler om, hvordan vores omgivelser påvirker børnene i dagligdagen. Det har en særlig prioritet i vores hus, da vi gerne vil have, at børnene oplever vuggestuen som et rart sted at være; et sted, hvor de inspireres og får lyst til at udvikle sig. Vi forholder os til de pædagogiske læreplaner og arbejder på at indrette børnemiljøet med tanke på de seks læreplanstemaer.

Indretningen af vores læringsmiljøer tager udgangspunkt i zonen for nærmeste udvikling, børnenes interesser og som førnævnt læreplanstemaerne. Derudover har vi stort fokus på lysætning og indretning, der stimulerer børnenes nysgerrighed. Vi lægger også vægt på den

karakteristiske og personlige indretning, der afspejler børnegruppens interesser, fremviser børnenes værker og dokumenterer børnenes dagligdag, således at det bliver tydeligt, hvilke børn der går hos os.

SAMSPIL OG RELATIONER

I dagtilbud indgår barnet i et fællesskab med andre børn og voksne, som er fælles om at skabe det sociale rum, som de enkelte børn lærer og udvikler sig igennem. Sammen med det pædagogiske personale har de andre børn betydning for, hvilke erfaringer det enkelte barn gør sig, når det er i dagtilbuddet.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvad kendetegner de situationer, hvor vi oplever et nærvær mellem os og børnene, og vi er fordybede sammen?

- Hvad skal der til, for at nærvær og fordybelse opstår?
- Hvad kan vi gøre for at få mere af det?

Hvornår oplever vi, at vi ikke er tilgængelige for børnene og ikke har mulighed for at reagere på deres behov?

- Hvad kendetegner de situationer, og hvad kan vi gøre anderledes for at ændre på dem?

Hvordan kommunikerer vi med børnene, både kropsligt og sprogligt, i forskellige situationer?

- Hvad oplever vi, er en god kommunikation mellem os og børnene?
- Har vi fokus på at spørge ind til børnenes oplevelse med åbne spørgsmål som:
"Kan du fortælle mig, hvad der skete?"
"Hvordan kan vi løse det sammen?"
"Hvilke andre ideer kan du komme i tanke om?"

Hvordan kan vi understøtte det enkelte barns trygge tilknytning gennem det pædagogiske arbejde med hele børnegruppen?

Gode relationer er afgørende for børnenes trivsel i Skovshoved Vuggestue. Selvom det ikke nødvendigvis er de fællesaktiviteter, de voksne finder på, der i børnenes optik er sjovest, så er det pædagogisk vigtigt, at vi som voksne initierer og deltager i børnenes leg – ikke mindst for de børn, der befinder sig i periferien af fællesskabet.

Vi er bevidste om at gode, trygge relationer til nogle få voksne er afgørende for børnenes trivsel. Derfor arbejder vi i barnets opstart, ud fra princippet om primære voksne med fast tilknytning til et fællesskab. Vi vægter arbejdet med mindre grupper af højst fire børn pr. voksen. Det skaber overskuelighed for det enkelte barn, og det skaber de bedste muligheder for, at den voksne kan se, høre og anerkende barnets individualitet.

I vores samspil med børnene bruger vi mange hv-ord og generelt et sprog, der er præget af nysgerrighed, positivitet og anerkendelse.

Vores grundsyn er at styrke vores samarbejde og vores børne- og voksenfællesskaber på tværs af stuerne.

EVALUERING

Evaluerende pædagogisk praksis handler om løbende og systematisk at evaluere sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. En systematisk evaluerende pædagogisk praksis styrker kvaliteten af det pædagogiske læringsmiljø og sikrer, at det hele tiden er justeret og tilpasset den aktuelle børnegruppes behov.

Reflektér - tag udgangspunkt i jeres daglige praksis og kom gerne med konkrete eksempler. Skriv refleksionerne i tekstboksen.

Hvordan undersøger og evaluerer vi det pædagogiske læringsmiljø i sammenhæng med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse?

- Har vi fastsat et fokus eller formål med vores løbende evaluering af det pædagogiske læringsmiljø?
- Hvor står vi stærkt/svagt?
- Hvordan oplever vi, at vi fagligt set er klædt på til at evaluere og undersøge?

Hvordan sikrer vi, at vores evalueringer har fokus på sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse frem for blot på aktiviteterne eller blot på børnenes læring?

Hvad gør vi for at sikre, at vores løbende evaluering er systematisk?

- Hvordan definerer vi "systematisk"?

Hvordan sikrer vi, at vi anvender den viden, vi får fra vores evaluering, til at justere vores pædagogiske læringsmiljø?

- Hvornår har en konkret evaluering senest givet ny indsigt i børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse, der har ført til en ændring i vores praksis?

Vi forholder os til og evaluerer institutionens pædagogiske læringsmiljø på ende og teammøder. Derudover har vi afsat tid på vores personalemøder til evaluering af vores pædagogiske praksis, på denne måde får vi en fælles, fokuseret og systematisk indsats på dette område.

På et givet møde evaluerer vi med afsæt i et udvalgt pædagogisk tema, der anvendes på relevante praksisfortællinger. Foruden det udvalgte mødetema, har vi altid fokus på trivsels-, lærings-, udviklings- og dannelseselementer af den behandlede praksisfortælling.

Vi gør endvidere brug af et såkaldt refleksionsblad, der lægger op til dialog om punkterne: aktivitet, praksisfortælling, faglig refleksion, evaluering og næste gang. Refleksionsbladet sikrer en systematik i forhold til vores faglige evaluering, og det sikrer endvidere et fremadrettet fokus på konstruktiv forandring og udvikling.

INDDRAGELSE OG SAMARBEJDE

Arbejdet i forældrebestyrelsen skal tilrettelægges lokalt og på en måde, så det giver mening i dagligdagen for både forældrebestyrelsen og det pædagogiske personale. Som led i dette arbejde vil forældrebestyrelsen skulle inddrages i, hvordan ressourcer i lokalsamfundet vil kunne bringes i spil med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børn i dagtilbud.

Inddragelse af forældrebestyrelsen

Det er lederen, der i forbindelse med udarbejdelse af den pædagogiske læreplan sikrer, at forældrebestyrelsen bliver inddraget i processen omkring udarbejdelse, evaluering af og opfølgning på den pædagogiske læreplan.

Beskriv kort, hvordan forældrebestyrelsen inddrages i arbejdet med læreplanen.

Bestyrelsen vil gennemlæse og give feedback på nærværende læreplan. Læreplanen tilpasses i forhold til bestyrelsens feedback, så vidt det giver pædagogfaglig mening og lader sig gøre i forhold til institutionens drift.

Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx biblioteker, museer, idrætstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Beskriv kort, hvordan lokalsamfundet inddrages som en ressource med henblik på at skabe trygge og pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

Vi bruger lokalsamfundet i det omfang, som det understøtter vores pædagogiske praksis. Vi bruger bl.a. det lokale idrætsanlæg, den lokale skoles gymnastiksal samt det lokale bibliotek. Vi bruger endvidere de nærliggende skovarealer og strande, Skovshoved Havn og de lokale legepladser. Vi har også et samarbejde med den lokale kirke og med et botilbud, der er nabo til institutionen. Disse samarbejder er især aktuelle i forbindelse med markeringen af højtider.

UDVIKLINGSPLANER

Tag stilling til inden for hvilke områder I har behov for udvikling og tag stilling til hvilke områder I vil fokusere særligt på. Overvej de fire nedenstående tiltag og beslut det næste skridt.

INDHENTE OG FORANKRE NYE PERSPEKTIVER I PRAKSIS?

IGANGSÆTTE KONKRETE TILTAG?

INDDRAGE MERE VIDEN UDEFRA?

INDSAMLE MERE INFORMATION OM EGEN PRAKSIS?

Når I har besluttet jeres næste skridt, kan I lave en eller flere udviklingsplaner, der beskriver hvordan I vil styrke de dele af jeres pædagogiske praksis, hvor I har vurderet, at der er behov for udvikling.